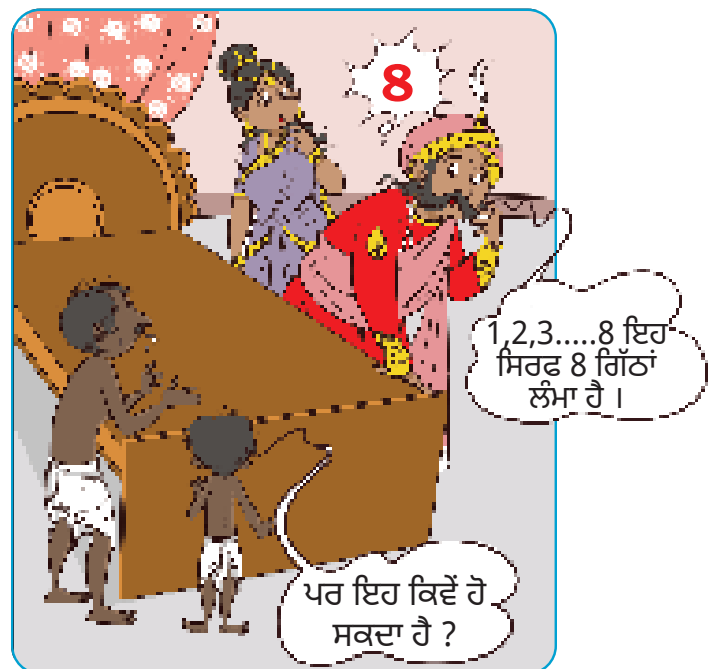
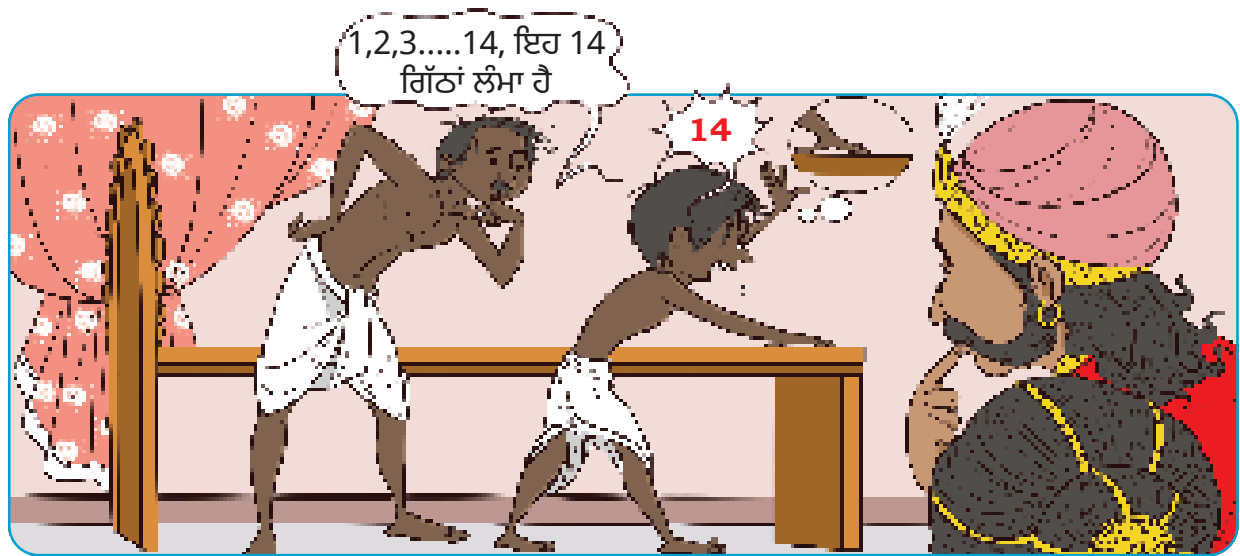

ਆਓ ਪੜ੍ਹੀਏ

ਇੱਕ ਵਾਰ ਰਾਜਾ ਜਗਦੀਪ ਆਪਣੀ ਰਾਣੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਨਕਾਸ਼ੀ ਵਾਲਾ ਬੈਂਡ ਬਣਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਹਿਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰਖਾਣ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ।

ਰਾਜੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਸਭ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ।

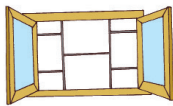

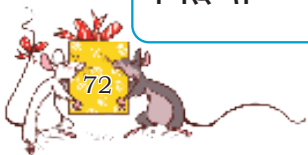
ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੱਲ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ।

ਆਓ ਕਰੀਏ

ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ।

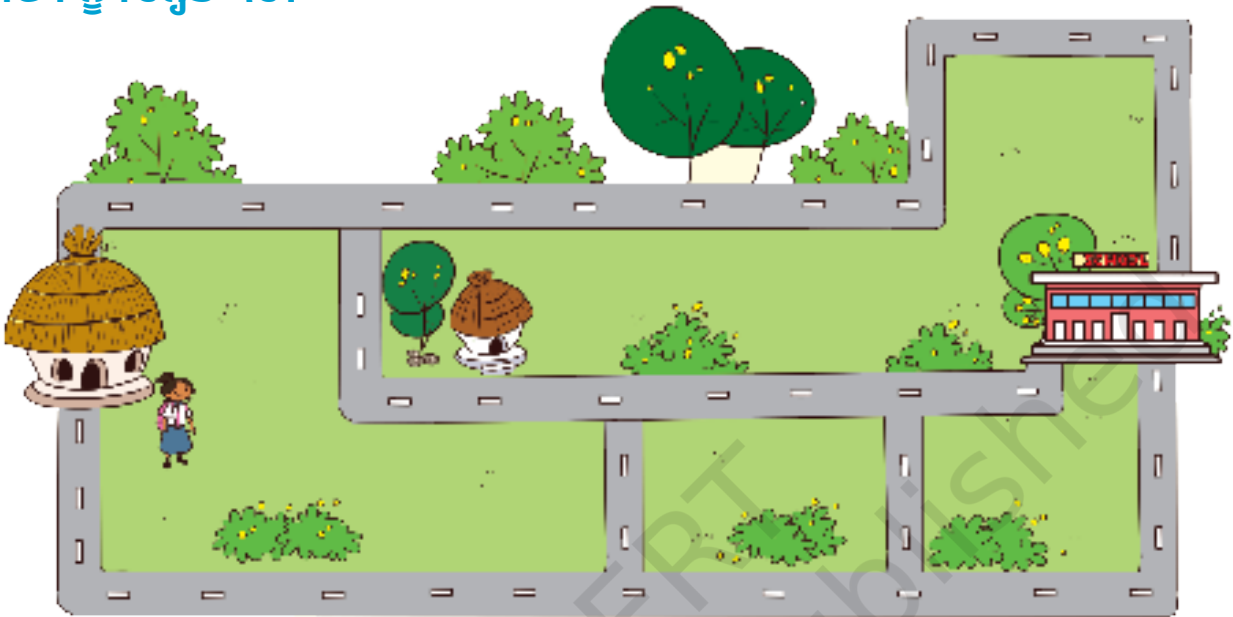
ਵਸਤੂਆਂ	ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਲੰਬਾਈ	ਅਸਲ ਲੰਬਾਈ
ਡੈਸਕ 		
ਬਲੈਕ-ਬੋਰਡ 		
ਖਿੜਕੀ 		

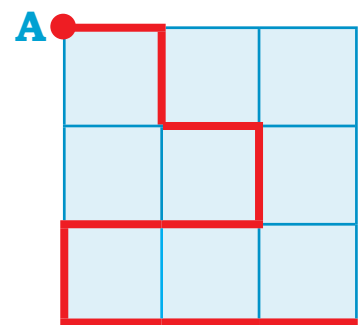
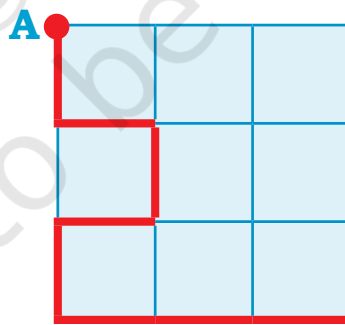
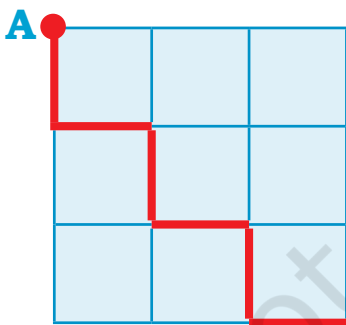
ਆਓ ਕਰੀਏ

ਕਵਿਤਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਸਕੂਲ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਸਕੂਲ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਕਿਹੜੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਹੋ ਕੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਚਿੰਨ੍ਹਤ ਕਰੋ।

ਆਓ ਕਰੀਏ

'A' ਤੋਂ 'B' ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਮਾ ਰਾਹ ਚੁਣੋ।

'A' ਤੋਂ 'B' ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਰਾਹ ਵੀ ਬਣਾਓ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਚੁਣੇ ਰਾਹ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬਾਈ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰੋ।

ਕਿੰਨੇ ਬਲਾਕ ?

ਮੈਨੂੰ ਬਲਾਕਾਂ ਦੀ
ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਮੇਰੇ
ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਉਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ
ਕਰਨ ਦਿਓ ।

ਖਾਲੀ ਥਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋ

- A. ਜਿਰਾਫ਼ਾ _____ ਬਲਾਕ ਲੰਮਾ ਹੈ ।
B. _____ 7 ਬਲਾਕ ਲੰਮਾ ਹੈ ।
C. ਬਾਂਦਰ _____ ਬਲਾਕ ਲੰਮਾ ਹੈ ।
D. ਹਾਥੀ _____ 5 ਬਲਾਕ ਲੰਮਾ ਹੈ ।

ਆਓ ਕਰੀਏ

ਤੁਹਾਡਾ ਹੱਥ ਕਿੰਨਾ ਲੰਮਾ ਹੈ ? ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਟ੍ਰੇਸ ਕਰੋ ਅਤੇ ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਗਿਣੋ ।

© NCERT
to be republished

ਪਰਿਯੋਜਨਾ ਕਾਰਜ

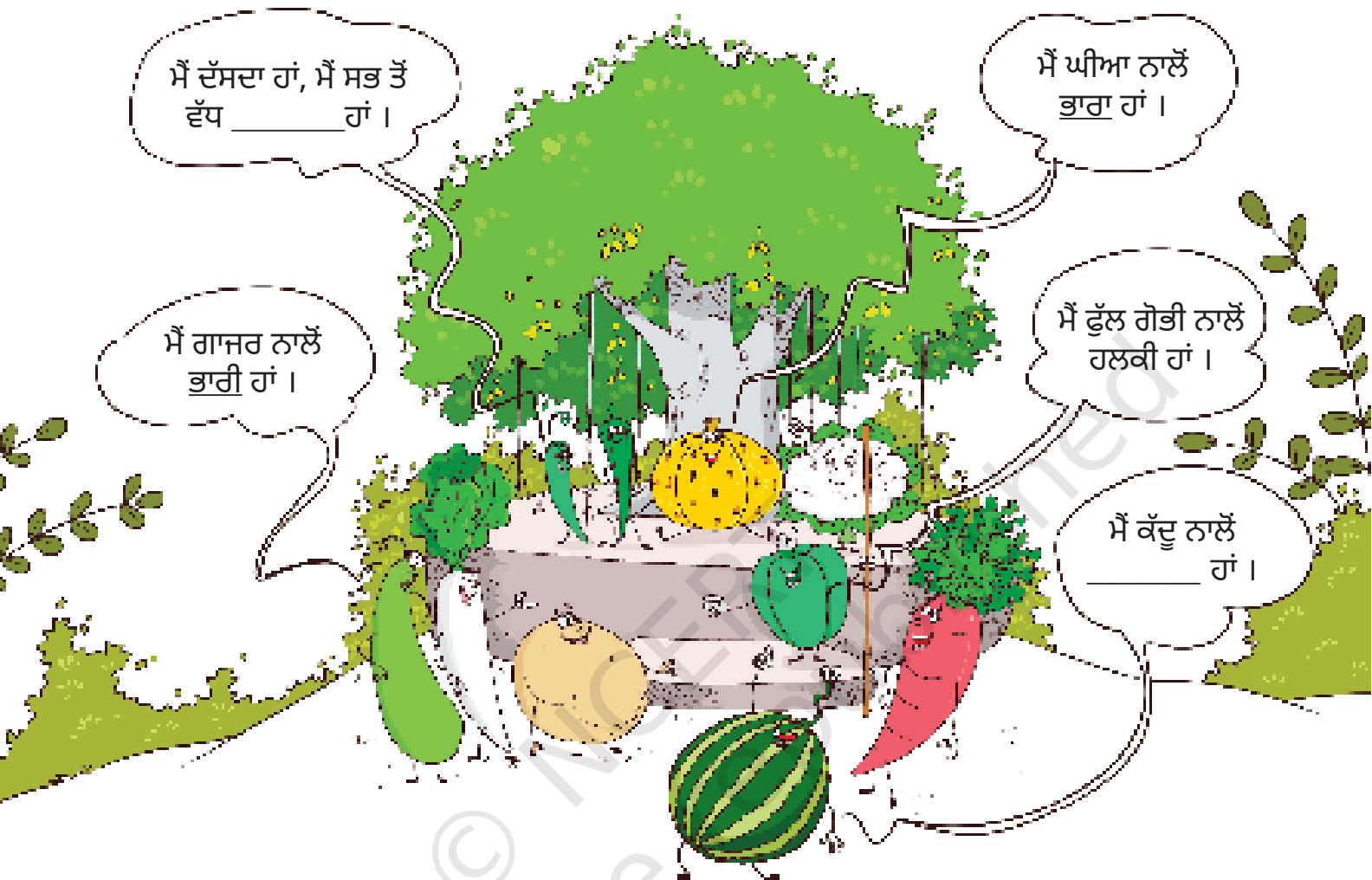
ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੂਲ (ਰਬੜ, ਬਲਾਕ, ਪੈਨਸਿਲ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਲੰਬਾਈ ਲੱਭੋ । ਆਪਣੇ ਮਾਪ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੋ ।

- ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਧ
- ਤੁਹਾਡੇ ਬੈੱਡ ਦੀ ਲੰਬਾਈ
- ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀ ਲੰਬਾਈ

ਕੱਦੂ ਦੀ ਚੌਪਾਲ

ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੂਜੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਹਲਕੀਆਂ ਜਾਂ ਭਾਰੀ ਹਨ ।

ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰੀ ਹੈ— ਇੱਕ ਕੱਦੂ ਜਾਂ ਤਰਬੂਜ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ ।

ਖਾਲੀ ਥਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋ।

- A. ਖਰਬੂਜ਼ਾ, ਗਾਜਰ ਨਾਲੋਂ ਭਾਰੀ ਹੈ ।
- B. ਸ਼ਿਮਲਾ ਮਿਰਚ _____ ਨਾਲੋਂ ਹਲਕੀ ਹੈ ।
- C. _____ , _____ ਨਾਲੋਂ ਭਾਰੀ ਹੈ ।
- D. _____ , _____ ਨਾਲੋਂ ਹਲਕਾ ਹੈ ।
- E. _____ ਸਭ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਹੈ ।
- F. _____ ਸਭ ਤੋਂ ਹਲਕਾ ਹੈ ।

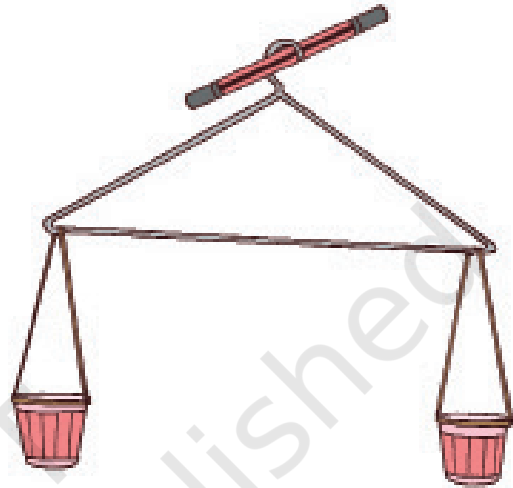

ਆਓ ਕਰੀਏ

ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਹਲਕੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਕਰੋ। ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਦੇ ਵਧਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਹਲਕਾ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਭਾਰਾ ਹੈ ?

ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਤੱਕੜੀ ਬਣਾਓ

ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਕੱਪ, ਧਾਗੇ ਅਤੇ ਹੈਂਗਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਤੱਕੜੀ ਬਣਾਓ; ਜਿਵੇਂ ਇੱਥੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਬੜ, ਗੋਦ, ਮੋਤੀ, ਪੈਨਸਿਲ, ਰੰਗ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਤੋਲ ਕੇ ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਭਾਰੀ ਹੈ ?

ਆਓ ਕਰੀਏ

ਸਭ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਵਸਤੂ 'ਤੇ ਗੋਲਾ ○ ਲਗਾਓ।

A.

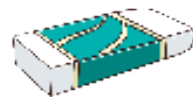

B.

ਸਭ ਤੋਂ ਹਲਕੀ ਵਸਤੂ 'ਤੇ ਗੋਲਾ ○ ਲਗਾਓ।

A.

B.

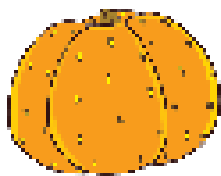

ਆਓ ਸੋਚੀਏ

ਜਿਹੜੀ ਸਬਜ਼ੀ ਜਾਂ ਫਲ ਵਾਲਾ ਪੱਲੜਾ ਹੇਠਾਂ ਝੁਕੇਗਾ, ਉਸ 'ਤੇ ਸਹੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ। ਹਲਕੇ ਲਈ 'ਹ' ਅਤੇ ਭਾਰੇ ਲਈ 'ਭ' ਵੀ ਲਿਖੋ।

A.

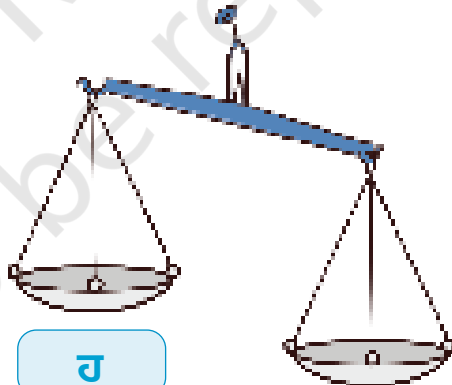
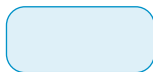

ਭ

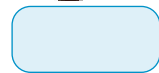
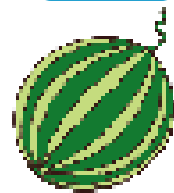

ਹ

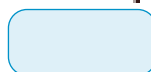
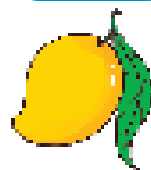
B.

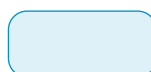
ਹ

C.

D.

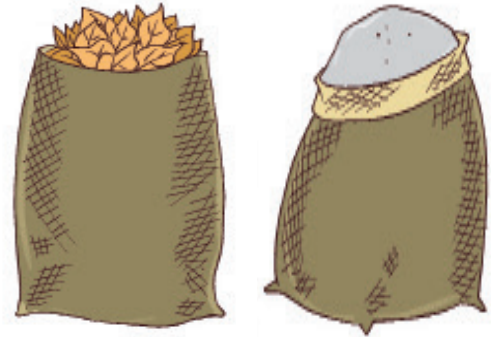

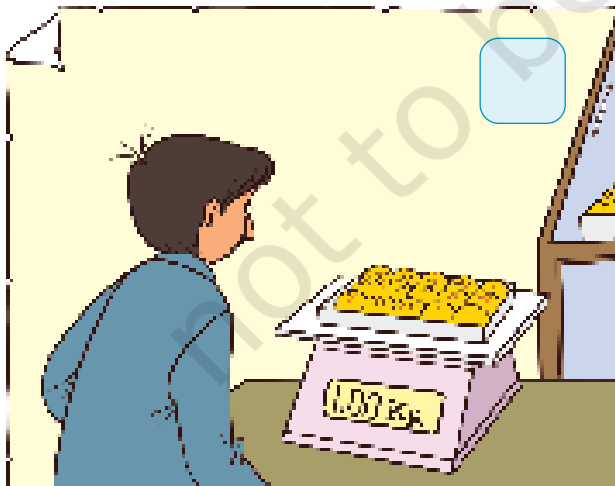
ਆਓ ਕਰੀਏ

ਇੱਕੋ ਆਕਾਰ ਦੇ ਦੋ ਪੇਪਰ ਬੈਗ ਲਓ। ਇੱਕ ਨੂੰ ਰੇਤ ਨਾਲ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਸੁੱਕੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੋ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਜ਼ਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ (ਕਿਹੜਾ ਬੈਗ ਭਾਰਾ ਹੈ)।

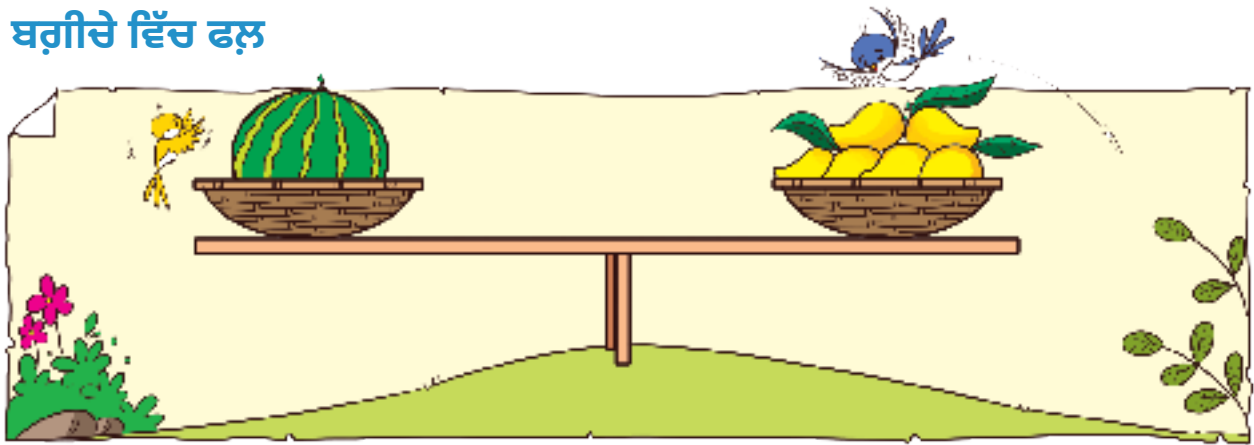

ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤੱਕੜੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਉਸ ਤੱਕੜੀ 'ਤੇ ਸਹੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਬਗੀਚੇ ਵਿੱਚ ਫਲ

ਤਰਬੂਜ ਅਤੇ ਅੰਬ ਝੂਲੇ 'ਤੇ ਖੇਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤਰਬੂਜ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਬੈਠਾ, ਪਰ ਉੱਠ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤ ਅੰਬ ਨੇ ਦੂਜੇ ਅੰਬਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ।

A. ਕਿੰਨੇ ਅੰਬ, ਤਰਬੂਜ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨਗੇ? ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਪਤਾ ਲਗਾਓ।

B. ਕਿੰਨੇ ਨਾਰੀਅਲ ਤਰਬੂਜ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ—

1 ਨਾਰੀਅਲ ਦਾ ਭਾਰ

=

2 ਅੰਬਾਂ ਦਾ ਭਾਰ

ਪਰਿਯੋਜਨਾ ਕਾਰਜ

ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਜੀਆਂ ਜਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ

A. ਲਗਪਗ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਹੀ

B. ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ

C. ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਘੱਟ

ਉਹਨਾਂ ਥਾਂਵਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਓ, ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਭਾਰ ਤੋਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਡਾ ਭਾਰ ਕਿੰਨਾ ਹੈ?

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਭਾਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਆਓ ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਬਣਾਈਏ।

ਰਘੂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਰਘੂ ਦੀ ਦਾਦੀ ਲਈ ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਬਣਾਇਆ।

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਦਾ 1 ਗਲਾਸ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ

- A. ਪਾਣੀ- 1 ਗਲਾਸ
- B. ਚੀਨੀ- 1 ਚਮਚ
- C. ਨਿੰਬੂ ਦਾ ਰਸ- 2 ਚਮਚ
- D. ਨਮਕ- ਇੱਕ ਚੁਟਕੀ

ਹੁਣ ਰਘੂ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਦੋਸਤਾਂ ਲਈ ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਘੂ ਨੇ ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਦੇ 3 ਗਲਾਸ ਬਣਾਉਣੇ ਹਨ। ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਦੇ 3 ਗਲਾਸ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਜਿੰਨੀ ਸਮਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਲਿਖੋ।

ਪਾਣੀ - ਗਲਾਸ

ਚੀਨੀ - ਚਮਚ

ਨਿੰਬੂ ਦਾ ਰਸ- ਚਮਚ

ਨਮਕ- ਚੁਟਕੀ

ਪਤਾ ਲਗਾਓ

ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ? ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਦਾਰਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਮਗਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੋ।

ਤੁਹਾਡੇ ਮਨਪਸੰਦ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਨਾਮ _____

ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਗਰੀ	ਮਾਤਰਾ

ਪਤਾ ਲਗਾਓ

ਰਘੂ ਦੀ ਬੋਤਲ ਚਾਰ ਗਲਾਸ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

A. ਤੁਹਾਡੀ ਬੋਤਲ ਕਿੰਨੇ ਗਲਾਸ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰਦੀ ਹੈ ?

B. ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਸਤ ਦੀ ਬੋਤਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਗਲਾਸ ਪਾਣੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ?

C. ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਦੋਸਤ ਦੀ ਬੋਤਲ ਬਰਾਬਰ/ਵੱਧ/ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲ ਭਰਦੀ ਹੈ ?

ਉਸ ਦੋਸਤ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ ਜਿਸ ਦੀ ਬੋਤਲ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਬੋਤਲ—

A. ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪਾਣੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ

B. ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ

C. ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ

ਪਰਿਯੋਜਨਾ ਕਾਰਜ

ਗਲਾਸ ਜਾਂ ਕਟੋਰੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਜਲ ਤਰੰਗ (ਸੰਗੀਤ ਸਾਜ਼) ਬਣਾਓ। ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਆਕਾਰ ਦੇ 5 ਤੋਂ 7 ਗਲਾਸ ਇਕੱਠੇ, ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰਾਂ ਤੱਕ ਭਰੋ। ਹਰ ਗਲਾਸ ਜਾਂ ਕਟੋਰੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਮਚ ਨਾਲ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਜਾਓ ਅਤੇ ਸੁਣੋ ਕਿ ਹਰੇਕ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਕਿਵੇਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣਨ ਲਈ ਗਲਾਸ ਜਾਂ ਕਟੋਰੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਵਜਾਓ।

ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦੀ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

